

Bársony István író életrajza

Egy kis dunántúli faluban, Sárkeresztesen született 1855. november 15-én a Károlyi-kúriában. Édesapja Bársony János, a gróf gazdatisztje volt, természetszerető, igaz magyar. Édesanyja Fásy Lujza irodalomkedvelő, Jókai és Tompa műveit forgatta szívesen.

István a nagykárolyi és a szatmárnémeti iskola padjait köptatta, elemi iskolai és az alsó gimnáziumi években Nagykaroly, egy rövid időre Pozsony, majd az érettségi idején már Szatmárnémeti a helyszín.

Szatmárban érték első meghatározó élményei. Így ír: „Az első legszebb, legédesebb, bátran mondhatom: gyönyörű benyomások és képek, amiket a világról kaptam és amelyek emlékét dédelgetve őrzöm a lelkemben, mind onnan valók; abból a szép vármegyéből, amelynek a síkságain hozzászoktam, hogy imádjam az Alföldet; lankás dombvidékén sokat és boldogan andalogtam; erdős, hallgatólagos hegyei között pedig néma csodálat, templomi áhitattal élveztem azt az emelkedettséget, ami a zajos világtól távolodó embert mindjobban megtölti az Isten közellétének sejtésével... Gondolataim távlatában ott látom Nagykarolyt, az én időmben még ugyancsak poros utcaival, terpeszkedő vármegyházával, piarista gimnáziumával, pohos templomával, sivatag nagy piacával, grófi kastélyával, és parkjával... aztán a mi eperfás, papsajtós udvarunkkal, diófás nagy kertünkkel; a város alatt terülő postaréttel, amelyen túl látszik a kaplonyi ferenczrendi zárda kéttornyú temploma. Mindezen túl következik a lép, ... amit sima rónasággal vesz körül a szatmárnémeti alföld, az én gyönyörűségeim bűbájos forrása...”

Budapestre ment jogot tanulni, de szívesebben töltötte az idejét a budai hegyekben. Itt ismerkedett meg Borsos József festőművész lányával, Vilmával.

Vilma első férje fotóműtermet működtetett apósával együtt, amikor felesége beleszeretett az íróba. Ez idő tájt Borsos József tulajdona a Szép Juhászné vendéglő, mely helyileg az Úttörővasút hasonló nevű megállója közelében van. (A legenda szerint itt találkozgatott valaha Mátyás király a szép juhásznévvel, míg a felesége rajta nem kapta.) Borsos József soha nem bocsátotta meg a leányának ezt a lépését. Vilma könyörgött neki és magyarázni próbálta:

– De ha Janit már nem szeretem! Pista nélkül pedig nem tudok élni!... Ezt apának, aki művész, meg kell érteni!

Az apa ellenben csak a fejét rázta.

– Az én leányom és a te anyád leánya csak egyszer szerethet életében!...”

A Bársony szülők sem lelkesedtek a házasságért, s amikor kiderült, hogy bár az egyetemet elvégezte, de a jogi pályától is elfordult István, az apa megszüntette az anyagi támogatást.

Újságíró lett, első munkahelye az Egyetértés szerkesztősége, ezt a Hazánk, majd a Magyar Hírlap követte. Nem maradt meg az egyszerű újságcikkeknél, s novellákkal is próbálkozott, ezt más újságok is szívesen fogadták.

Az irodalmi áttörés éve 1886. Az Ország-Világ pályázatán első díjat nyert Proletárok című elbeszéléssel, mely a magyar táj élővilágának téli életét festi elénk. Legjelentősebb művének az 1894-ben megjelent Erdőn, mezőn című könyvét tartom, mely egy teljes esztendő leírása, a természet változásainak szeretetteljes végigkísérése. A könyv második része érdekes alakokat mutat be, a vadorzót, a halkirályt, a vándormadarászt, az erdészt, a kerülőt, a lápon élő „vadember”-t. Egyszerűsített változata is megjelent az Erdőn, mezőn-nek az ifjúság számára. Érdemes volna ezt a könyvet felfrissíteni - írásmódját a mai nyelvtani szabályokhoz igazítva kiadni –, mert gondolatai örökérvényűek.

Természetírásai azért is különlegesek, mert ő ritkán kalandozik el, a témánál marad. A tavaszi szellő például első sorától az utolsóig a cím feldolgozása, szemben azokkal az írókkal, akik a természet leírását csak bevezetésnek, hangulatfestésnek tekintik, majd valamilyen cselekményre kapcsolnak át.

Hitvallását ő maga így fogalmazta meg: „A természet szeretetére a magyar föld tanított meg.” Sokféle a táj, amire kitér: „a náddal susogó lápra, a pacsirtát nevelő mezőségre és az árnyékot szülő erdők homályára.” A természet nála a növény- és állatvilág mellett az embert is jelenti, aki felfedezi, érti és szereti az őt körülvevő világot. „A korhadó tölgy, melynek féloldalát bénává hasogatta a viharok villáma, barátom volt, biztos útmutatóm...a kakukkmadár, rigó, vörösbecgy, mind az én kísérőim, soha unalmassá nem váló dalnokaim voltak, akik megszeretették velem ezt a világot.”

Bársony István írói nagyságát jól mutatja Az őszirózsa elégiája című írása is, mely a tavaszi szellőhöz hasonlóan lehetne jelentéktelen téma, de tolla nyomán tisztul a lélek, élmény születik.

A nép barátja egy rövid írása, melyben a szocialista agitátor elmegy falura, de a józan gondolkodású gazdák elkergetik. A Virágos Peti című novellájában állást foglal a szabadság és demokrácia, a magyar identitás mellett, elítéli az első világháború utáni változásokat. „Ha százszor ezer évet él is meg ez a porig alázott, minden nemzeti gyalázatot elszenvedett ország, akkor is ott fog égni az arcán a vörös szegényfolt... Az „új világrend”, pedig mindennek a megsemmisítését jelentette, ami becsület, erkölcs, emberi tisztesség és főképpen ami nemzetien magyar...”

Ma nagyon kevesen ismerik a Bársony irodalmat. Hála a vadásztársadalomnak, emléke mégis valamennyire fennmaradt, de „Bársony Istvánt vadászíróknak, afféle írogató vadászembernek könyvelni el majdnem akkora igazságtalanság lenne, mint Csehovot a „Vadász emlékei „miatt” (Ijjas Antal, 1944. Életrajz az *Egy rab megszökött* c. novella-gyűjteményből). Méltó helyére kell hogy kerüljön, s ha az irodalomban is lezajlik a rendszerváltás, ismét vissza kell hogy kerüljenek könyvei a fiatal és a felnőtt olvasók kezébe is.

A novellacímeket összegyűjtve, számítógépes nyilvántartásom szerint 675 írásról tudok, mely a különböző kötetekben napvilágot látott. További több mint 300 írása jelent meg a korabeli lapokban, melyek válogatása, kötetbe gyűjtése és kiadása jövőbeni feladatom.

Hetvenedik születésnapján, 1925-ben szülőfaluja, Sárkeresztes, díszpolgárrá fogadta. A jubileumi évben szinte minden újság megemlékezett a „legmagyarabb magyarról”, az irodalom „Szinyei-Merse Páljáról”.

Irodalmi munkássága mellett jelentős a vadászati szakirodalomban betöltött szerepe is. Szépirodalmi művein vadászgenerációk nőttek fel, hiszen ezek az írások sem nélkülözik a szakszerűséget, de szakkikkeivel is elismerést aratott a vadásztársadalomban. (A vad értelme és szíve, Vadtenyésztés, A vadászat, Ész-e, vagy vak ösztön stb.)

Amikor csak tehetett, puskával a vállán az erdőt és a rónát járta. Kedvenc vadászterülete a Kiskunság lápos, mocsaras vidéke és a Börzsöny rengetege volt. Itt a fák között található a Tűzköves-forrás mellett emléktáblája, illetve egy kővel, felirattal megjelölve a Bársony-állás, kedvenc szalonkázó helye.

A nagy író 1928. március 12-én hunyt el Budapesten, díszsírhelye a Kerepesi úti temetőben található

Dr. Csiák Gyula
Bársony-kutató